

SN: wyrok TSUE z 19 listopada 2019 r. powinien być wykonany w pełni z poszanowaniem zasad Konstytucji RP

W dniu 8 stycznia br. Sąd Najwyższy w składzie siedmiu sędziów po rozstrzygnięciu w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych zagadnienia prawnego w sprawie o sygn. I NOZP 3/19 podjął uchwałę następującej treści:

I. Sąd Najwyższy rozpoznając odwołanie od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa w przedmiocie przedstawienia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej kandydata do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego, bada - w granicach podstaw odwołania - czy Krajowa Rada Sądownictwa jest organem niezależnym w świetle kryteriów określonych w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 19 listopada 2019 r. w połączonych sprawach C-585/18, C-624/18 i C-625/18, A.K. i in. przeciwko Sąd Najwyższy, pkt. 139-144.

II. Sąd Najwyższy uchyla, w granicach zaskarżenia, uchwałę Krajowej Rady Sądownictwa w przedmiocie przedstawienia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej kandydata do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego, jeżeli odwołujący się wykaze, że brak niezależności Krajowej Rady Sądownictwa miał wpływ na treść tej uchwały lub jeżeli - uwzględniając konstytucyjny zakaz badania skuteczności aktu ustrojowego powołania sędziego oraz wynikającego z niego stosunku ustrojowego - odwołujący się wykaze okoliczność określoną w pkt. 125, lub łącznie okoliczności wymienione w pkt. 147-151 wyroku, o którym mowa w pkt. I, wskazujące, że sąd, w składzie którego taki sędzia będzie zasiadał nie będzie niezależny i bezstronny.

Sąd Najwyższy postanowił nadać uchwale moc zasady prawnej

Powyższa uchwała została podjęta w odpowiedzi na pytanie prawne przedstawione przez Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 3 grudnia 2019 r. (sygn. akt I NO 75/19), do rozstrzygnięcia składowi powiększonemu tego Sądu:

1. Czy Sąd Najwyższy rozpoznając odwołanie od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa w przedmiocie przedstawienia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej kandydata na urząd sędziego – w świetle wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 19 listopada 2019 r. w połączonych sprawach C-585/18, C-624/18 i C-625/18, A.K. i in. przeciwko Sąd Najwyższy – ma obowiązek zbadać z urzędu, niezależnie od granic podstaw odwołania, czy Krajowa Rada Sądownictwa jest organem niezależnym od władzy ustawodawczej i wykonawczej?;

2. Czy ustalenie przez Sąd Najwyższy, że Krajowa Rada Sądownictwa nie jest organem niezależnym od władzy ustawodawczej i wykonawczej, stanowi samoistną podstawę uchylenia zaskarżonej uchwały Krajowej Rady Sądownictwa w przedmiocie przedstawienia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej kandydata na urząd sędziego, a jeżeli tak, to czy taka uchwała podlega uchyleniu w całości, niezależnie od granic zaskarżenia?

Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów podjętej 8 stycznia 2020 r. w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych wypowiedział się na temat skutków, jakie wyrok TSUE z 19 listopada 2019 r. pociąga za sobą dla sprawowanej przez Sąd Najwyższy kontroli legalności uchwał Krajowej Rady Sądownictwa i nadał jej moc zasady prawnej.

Główne motywy ustnego uzasadnienia Sądu Najwyższego:

1. Sąd Najwyższy jest związany wykładnią art. 47 Karty Praw Podstawowych UE gwarantującego niezawisłość i bezstronność sądów oraz art. 9 ust. 1 Dyrektywy Rady 2000/78/WE przyjętą przez Trybunał Sprawiedliwości UE w wyroku z 19 listopada 2019 r., zgodnie z Konstytucją RP.
2. W świetle tego wyroku, stopień niezależności KRS jest samodzielną okolicznością podlegającą uwzględnieniu przy rozpoznawaniu odwołań od uchwał KRS. Z tego względu, Sąd Najwyższy, dokonując kontroli legalności uchwał KRS, zobowiązany jest badać również zarzuty braku niezależności Krajowej Rady Sądownictwa, podnoszone przez skarżącego uchwałę.
3. W sytuacji, gdy skarżący wykaże wpływ braku niezależności KRS na treść uchwały, podlega ona uchyleniu w zakresie, w jakim została zaskarżona, zgodnie z podstawowymi zasadami postępowania cywilnego i przyjętym w prawie polskim modelem kontroli uchwał KRS. Dokonując tej kontroli Sąd Najwyższy uwzględnia wskazane w wyroku TSUE z 19 listopada 2019 r. kryteria pozwalające zarówno na ocenę KRS, jak i kandydatów przedstawionych do powołania Prezydentowi RP.
4. Krajowa Rada Sądownictwa jest z mocy Konstytucji RP strukturalnie powiązana ze wszystkimi trzema władzami, jednak nie może to prowadzić do powstawania zależności, które oznaczałyby instrumentalizację KRS celem realizacji partykularnych interesów ze szkodą dla dobra wspólnego. To, czy taka postać zależności miała miejsce, może być badane wyłącznie w konkretnym przypadku, przy ocenie legalności uchwał KRS.
5. Krajowa Rada Sądownictwa zobowiązana jest do stania na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów. Funkcja ta nie może mieć charakteru selektywnego i ograniczać się do ochrony tych wartości wyłącznie przed organami władzy ustawodawczej i wykonawczej. Ochrona ta powinna mieć kompleksowy i zrównoważony charakter, uwzględniając także oddziaływania innych organów, grup i środowisk mogących w sposób nieuprawniony wpływać na decyzje podejmowane przez KRS.
6. Prawomocność uchwały KRS pozwala Prezydentowi RP powołać osobę w niej wskazaną do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego. Konsekwencją skorzystania przez Prezydenta RP z jego prerogatywy jest powstanie ustrojowego stosunku prawnego, który – podobnie jak sam akt powołania – nie podlega jakiegokolwiek procedurze badania jego skuteczności.
7. Wszelka władza w demokratycznym państwie prawnym, w tym władza sądownicza, pochodzi od Narodu. Sędzia otrzymuje od Prezydenta RP – jako Głowy Państwa – władzę sądenia. Jest to akt ustrojowy zapewniający niezbędną demokratyczną legitymizację władzy sądowniczej. Realizacja tej władzy musi być zagwarantowana niezależnością sądów i niezawisłością sędziów, którzy z mocy Konstytucji RP są nieusuwalni.

Uzasadnienie uchwały zostanie opublikowane po sporządzeniu.